

Трищать основи англійського панованя капіталу.

З праці мільйонів виприває багатство для капіталістів. Лиш на підставі поневолення тих мільйонів стоїть влада капіталістичних держав. Не лиш мільйони білих робітників в Європі і Америці платять податок крові для капіталізму але і чорні Негри на бавонняних плантаціях в південній Америці, в кавчукових плантаціях в Африці над Конго, індійські Гінду в бавонняних заводах в Бомбай, Бенгалі, в плантаціях чаю і кави на Цейлон, роблять те саме; чорні Кафрі і Готтентоти вибирають блискуче золото з каменів в південній Африці; хінські куліси у всіх портах великих океанів, червоні Малаянді на двитучих нахучих островах між Азією і Австралією — всі, всі вони витворюють надвишку для європейських і американських капіталістів. І коли робітники в Європі або в Америці зачали стряпати основи капіталу в Європі і тут у нас, то капіталісти тіншили ся ще тим, що ось ті сьнід, чорні і червоні невільнички Азії і Африки ще довго будуть слухняними овечками капіталу, які без ніякого протесту дають обстригати свою вовну.

Але від кількох літ починає ся трясеня землі для капіталу. Не лиш білі але і чорні, червоні і сьнід невільнички пради починають підносити ключ визволення від страшного визиску.

Недавно ще наша Англія, та Англія, котра обенувала своєю сіткою цілий сьвіт, вислала своїх умундрованих скебів в південну Африку, де мав сотворити ся новий сьвіт визиску для англійських визискувачів. А ось нині в ній обертає ся те все, що здобув капітал. Сьогодні там страйк 133 тисяч індійських кулісів яких спровадили капіталісти з Азії в здобуту країну.

Літами цілими наповняли англійські капіталісти цукрові плантації, копальні, і фабрики в Наталю в південній Африці індійським народом. Покіріні як вівді, що давали ся бити, вбивати, мучити гірше, чим давно-давно се в Європі було. Сьогодні 133 тисяч тих невільничків покинули працю і жадають людських прав. А „джертельменська“ Англія наповнює крмінами в Наталю провідниками і проповідниками страйку. Наймлене військо, наймлена поліція, „свободоблюбивих“ англійських капіталістів дочке брутално людські права червоних невільничків. Страйк той підняв ся так несподівано, що Англія навіть не спостерегла ся. Іменно, англійські капіталісти бояли ся, щоб ті індійські куліси, котрі при найбільших знуцаннях не згнули а ще заощадили гроша гроша, щоб ті куліси не могли закладати своїх склепів або других маленьких підприємств, і подиктували просто правительству, щоб оно наложило податок 72 долари на кождо голову куліса. Се була просто чортівська видумка. Се вже було просто здираня шкіри з тих бідних голодних робітників. І дивне, тебй на поплик, одним махом кинуло працю 133.000 людей. Правительство кинуло ся на поміч капіталістам; але хоть оно арештує, хоть бє нагайками провідників страйку, хоть запроторує багато з них так, що они вже більше не побачать сьвіта, то се вже не вратує його. Бо огонь, який зайняв ся в Наталю, перекинув ся через великий індійський океан до рідного краю тих невільничків у всьїдні Індії. Там живе пехв 300 мільйонів їх рідних братів, себто стілько скілько має Европа винявши Росію. І ті 300 мільйонів в передних Індіях пробудили ся з невольничого сну, тебй дїткнула ся їх чародїйна паличка. Віче за вічем, збори за зборами в цілих Індіях, а англійське правительство не має на се ради, бо оно на ту страшно велику територію проти тих 300 мільйонів людий має лиш 78 тисяч війська і 6500 урядників. Те військо і

ті урядники навіть на сьніданє не вистарчили би для революційновоного 300 мільйонів Індіян.

Та той страйк з південній Африці і ті віча в сьхідних Індіях се не лиш знак народження ся сьвідомости поневоленних робітників не білої раси, але се рївночасно сигнал бунту проти панованя Англії. Ми з новим роком 1914. вступаємо в нову добу державство нових народів, 1914. вступуємо в нову добу державство нових народів, які підняли ключ бунту проти панованя капіталу. Глядїть, ті несьвідомі Індійці зїбрали в кількох днях на вічас 160 тисяч гроша на підмогу страйкуючих завадрованих братів до Наталю в південній Африці. Ті Індійці у всїх закутках своєї величезної території підняли один одніський ключ: „Проч з англійським панованям“.

Правда, не можна сподівати ся, щоб той наїд, який віками давав мучити себе, хоть його з 300 мільйонів, щоб той наїд, котрого до сьогодні ще били нагайками, відіраували ноги, руки за кару, коли не достарчили приписаної скількості кавчуку, щоб той наїд зміг одним махом змести англійську владу, — але певне є те, що коли ті визискувані до крайности невільнички підняли раз прапор визволення, то певно не сугустять його так скоро, а з тим скінчить ся влада Англії. Її сила опочивала лиш на тих величезних поневоленних територіях, а коли она їх стратить, то стратить відразу ту свою зарозумїлїсть сьвітового пана, і не лиш у всьєсвітній політиці не буде могла давати собі ради, але навіть і в дома стратить ту свою зарозумїлу гїдвалу супроти робочої класи. Оживе Ірляндія, оживе аглавлені під боком народ, і оживе Канада, та країна невольничої праці а духового сну, — окурчить ся величезна імперія а на її місци зродать ся нові держави живі, над хані сьвідомостю волї.

Так так, білі українські невільнички Канади! Не підноситє Ви звольного ключа ось тут в тїй поневоленій країні праці, то роблять се червоні Індійці далеко на в сходї і на полуднї. Они роблять для себе і для Вас. Они називали ся дося некультурними, але і некультурні потраплять зробити те, чого Ви культурні не хочете робити.

Не стїйте позаду а вступаїте в ряди борців за волю, борців за знищеням капіталу, за новий лад і відсвяткуйте рїзтво з Індїянами, рожество нового часу.

Чорт і контрактор.

Жив собі контрактор, але не який будь, а таки добрий дериншкіра — один з найгірших. Одного дня приходить до нього чорт і хоче його забрати на тамтой сьвіт. „Я чую — каже чорт — що всі люди ніколи ніяк не повертають про тебе, лиш вєє: „А чорт би його вхопив!“ Отже ходи зі мною“.

„Коли би ти слухав всього того, що люди говорять, то так лїтав би, що й тебе дїдько вьяз би. Ти-б трїє“, — каже контрактор. „Але коли ти вже такий добрий, що робиш те все, о що люди просять тебе, то я ще може буду вільний від тебе“.

І дійсно вдало ся контракторови зловити чорта в сильце, бо той чорт був з тих добродушних чортів, які лиш є в оповіданях. Они оба згодили ся на те, що мають перейти пішка пять миль через фарми, і коли лучить ся який чоловік, що скаже кому будь: „А, нехай тебе чорт вхопить!“, тогди має чорт лишити контрактора, а взяти того, до кого відносило ся се бажанє.

„Добре — каже чорт — але те желанє має бути таке щире — з під серця“.

Йдуть. Коло одної хати робить жінка масло. Коли они надїшли, жінка — звичайно як жінка — цікава була, і стала, оглянула ся і дивить ся за ними. За той час прий-

довго, поки хоч крапелька крові зостаєть ся в бїдолашній мусї. Хижий омир дїхає її житєм, глитає її сили, вивьязєть ся її кровю і не спускає її з очий, поки можна видушати хоч крихту житєвої сили, навіть з трупа. Нарешті муха здихає і її, як не потрібне сьміє, викидають геть з павутиня. Перший подих вітерця і — вже по мусї! Вдовольнив ся павує, важер ся і вертаєсь в свій притулок. Він задовольнений і з себе самого, і з цілого сьвіта, і розмірковує собі, цє, мовляв, за наших часів, порядним людяццє можна жити на сьвітї...

Муха, — яку, вьсемоқтавни, убивають, гублять, та її кровю живлять ся, то ви, мїські та сїльські бїдолахи! То ти, — умирлений народ, ви фабричні робітники, ви тремтучі дїтчата, ви, виголоднілі, пригнетені жінки, всі ті, що не осьмілюєте ся домагати ся свого права, ви, вєчасні жертви вїйська, — одним словом — всі ви знедолені, окрадені, яких викидають геть, як тільки годї вже далї сьвати кров з ваших жил.

Ви — жива родюча сила, серце і розум своєї країни! Вам лишє данє право смірно, без наїканя вмирати мїзерною смертю всїх смерлячому куточку в подяку за те, що Ви

— одні Ви покріпили, відгодували наших володарів та гнобителів — огидливих павуків — своєю кривавицею, своїм потом, своєю працею, своїми почуттями — всім житєм своїм!

Павуки — се пани, капіталісти, шляхта, грошеві дуки, попівська старшина, зводителі, чужодїв на всі лади! Павуки — то примує під яким стогнєм, — то задля кони, що нас гнетуть, то — тирани-царі, що завдають нас у неволю! То всі ті, що живуть коштом нашого народу, всі ті, що топчуть нас ногами, ті, що злєсливо глузують із наших мук, з нашого даремного змаганя.

Муха — се бідний робітник, що мусить корити ся всім окривлєним законом, який тільки забганєть ся капіталістови уложити — мусить корити ся, бо нема в бїдолах і шматка хлїба.

Павук — се фабрикант, що заробляє на кождому зі своїх робітників.

Муха — се той чорний робітник, що накладає своїм жигєм у отруйному повітрі шахт, щоб витягати з землі скарби, з яких йому не судило ся користати.

Павук — то акціонер, якому не до сьвіт, що його акції двоять ся та троять ся, який усе хоче загарбати якомога більшу нан-

WINNIPEG YARD Redwood & McKenzie St. Phone St. John 1132 - 910	TRANSCONA YARD Melrose & Kanata Phone St. John 1507
Dominion Lumber & Fuel Co. Ltd.	
WINNIPEG & TRANSCONA	
ДОСТАВЛІ РІЗНОГО РОДА МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ВУДОВИ.	
Маємо стало на складі лати, гонги, вікна, двєри і вєсьє викиченє внутр. Тверде дерево спеціально до викичуваня.	
Вєякого рода дерево, вуголь завсїгда маємо також на складі в Трансконї.	

Попробуйте а не пожалуйте.

Се нічого не буде коштувати. Нема дїпшого щастя для Вас як вложєне грошиї в реальности. Сєго року через недостачу грошей припиново розвїї мїст, однак в мїсті Мелвил Саск. побу довано роздїнків за 1 мїльона доларів а до того закладають ся слїдуючі фабрики: паперу полотна і ольни. Тепер як раз для вас нагода заробити гроші. Не отягаїтьєсь з дня на на день, бо відтак буде запізно.

Користайте з нагоди, котру ми тепер як раз предкладаєм. Ми щойно отворили один парк до продажї, котрий помірєний на акри. В першїм дни по отворєню ми продали 29 акрів, з котрих богато закупили Руовни; на жаданє кождий може дїстати їх імена. Будьте певні, що кождий долар вложєний Вами в реальности в мїсті Мелвил Саск. принесе Вам до року подвійно або і більше. Чому? Тому, що на другий рік мають будуватись повєсьє наведєні фабрики, в котрих буде мати занятє около 1700 робітників. Тепер як раз пора для Вас купувати акри або лоти в мїсті Мелвил, бо на другий рік ціни підуть в гору. Наші акри положєні близько Гранд Трунг шавїв. Земля чорна і урожайна і є в найкращїм положєню. Лоти, котї ми продаємо, є в середїні мїста і сухі, защо гварантуємо. Цїна акрів і лотів від 150 доларів в гору. Десятю часть з гори а рєшпа на сплати пїсля угоди.

Приходїть або пишїть по блишї інформації а доведаетьєсь о вєїм точнїше.

Пішиїть зараз до свого країна:

F. M. YUREMA,
Real Estate Agens, Commissioner for Oaths.
P. O. Box 208. Melville, Sask.

ОГОЛОШЕНЕ!

Отсїм повїдомляємо Українськю-Руськю суспїльнїсть, що в Торонті відкрїлає Українськю Руськю книгарню „ПРОСВІТА“

в котрій можна дїстати рїзні книжки, краєві картки, газети а також гарні друкованї листи з желанями українськими цвїтими.

Каталоги посилаємо даром кождому, хто припише нам свою адресу.

Запам'ятайте собі добре сєй адрес:

„PROSVITA“
207 Yourk St. Toronto, Ont.
Canada

Павуки — се ті богати володїтели землі, що примушують своїх орендаторів, яким дають на третину, приголомшєних найматів примушують працювати до знеєвля, що року підвисуючи аренду, або знижуючи заробіток за насильну працю і все те для того, щоб самим провалити лєсєсе, розкішне житє, та ще й лишати ся нам.

Сказати, — мухи — се всі пригноблені, скривжені, затуманєні злиднями, уярмлєні!

Павуки — то гвалт, нахабна грабїж, деспотизм — у якїй формї то б не проявляло ся.

Мухи — се ми всі, вбогі простї люди, що з малєчку привикли тремтїти перед церковним вїтарєм, хилити ся перед попівством, вїрити їхнім брєхням та жахати ся їхньої погрози цєколькими муками, се ми, — що на втїху чорної братїї вєрєгуємо з людьми іншої вїри.

Павуки — се вони та чєвці, що туманять розум та отрокують душу богобоязних людий, криючи ся вїроу, проповідуючи рабєську покїрливїсть до сьєго сьвітї. дукарї, та проклинають усякий замїр бїдних працюючїх покїршити сьвій стан боротьбою з кровопїїцями робочого людю.

Внесіть же то хаймо їх ти лений мир родину пок їх з нашим Подруч організації ступає ся в яка хоче ви динного і т Не воб шати ся до ція. Властє вая, а сол ли нема пр де глядїти тими.

Наколє жертвованї вити ся бу нє мас, то в телї наших шє житє а звязати. М

А ми-ж по ре дах, або те нам визисє бавлені по своїм поне ло. Нас, н сто рази гі Се знає ція Подру борбу рївнє мокраїї. С Я клє

Спра
за ча
В 44
1913, р.
Гїд то

було ротїє пре платї позичка дрївна пре анонєи друкарєвї прєсовїї на „Калї шївї“

платня ре комїсовє почта іввантар сїлїта до „Калїло нївнї“

Вїд почат розходу

Вїд 27. г було а убудо Отжє вотївнї- Вїнє

Тов слїдуюч М. Ерєм Н. Гїшї

Кал шївї? За бїдою б Чї нутї мє я не вжє може в дїї мї дотї, а стварє те все п Ка вари, я